

AKADEMIA MUZYCZNA IM. IGNACEGO JANA PADEREWSKIEGO W POZNANIU

Przedmiot:	Organoznawstwo	Punkty ECTS:	1
Koordynator przedmiotu:	dr hab. Waldemar Gawiejnowicz	Ilość godzin:	30
Wydział:	Kompozycji, Dyrygentury, Wokalistyki, Teorii Muzyki i Edukacji Artystycznej	Rodzaj zajęć:	Wykład (zajęcia zbiorowe)
Instytut:	Edukacji Artystycznej	Forma studiów:	stacjonarne
Kierunek:	edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej	Profil studiów:	ogólnoakademicki
Specjalność:	muzyka kościelna	Język:	polski
Poziom studiów	studia I stopnia	Status przedmiotu:	obowiązkowy
Umiejscowienie w planie studiów: (ilość godzin, forma zaliczenia, ECTS)			
Semestr I:		Semestr II:	
Semestr III:		Semestr IV:	30 godzin, zaliczenie, 1 ECTS
Semestr V:		Semestr VI:	

Prowadzący zajęcia	dr hab. Waldemar Gawiejnowicz
Cele i założenia przedmiotu	Omówienie podstawowych wiadomości z akustyki, mechaniki i materiałoznawstwa w odniesieniu do organów. Zapoznanie z budową i funkcją podzespołów, wchodzących w skład organów piszczałkowych. Poznanie cech charakterystycznych organów powstałych w różnych epokach historycznych i regionach geograficznych. Zdobycie umiejętności dokonywania drobnych napraw i korekty stroju organów piszczałkowych. Zapoznanie z problematyką ochrony i konserwacji organów zabytkowych. Przygotowanie do dalszych, samodzielnych studiów nad historią, budową i funkcjonowaniem organów.
Wymagania wstępne	Podstawowe wiadomości wyniesione z nauki gry na organach.

TREŚCI PROGRAMOWE MODUŁU (przedmiotu)

Semestr I

Semestr II

Semestr III

1. Podstawy akustyczne
drgania, fale, cechy dźwięku.

2. Piszczałki i głosy organowe

budowa piszczałek wargowych (labialnych); budowa piszczałek językowych (stroikowych); kształt korpusu; materiał piszczałek, technika wykonania.
3. Nazewnictwo i podział głosów wprowadzenie do systematyzacji głosów; zasięg i skala głosów; wielkość (stopowość); rodziny głosów; głosy poboczne (aliquotowe), podwójne, mikstury – repetycja (cel i znaczenie).
4. Parametry brzmienia materiał, kształt, przekrój, szerokość i wysokość wycięcia, ciśnienie, menzura, wolumen, intonacja, strojenie piszczałek.
5. System powietrzny miechy organowe, kanały powietrzne, dmuchawa, tremolo.
6. Wiatrownice poprzeczne: zasuwowo-klapowa, sprężynowa; podłużne: stożkowa, zaworowa.
7. Traktura traktura gry i rejestrów: mechaniczna, pneumatyczna, elektryczna, systemy mieszane, dźwignia Barkera.
8. Urządzenia pomocnicze połączenia klawiatur, transmisje, wolne i stałe kombinacje, <i>Setzer</i> , żaluzja, <i>crescendo</i> , <i>cymbelstern</i> , tympan.
9. Kontuar (stół gry) rozmieszczenie włączników, układ klawiatur manualowych i pedału, skala i zasięg klawiatur, krótka oktawa.
10. Strój organów, temperacja i wysokość stroju strój naturalny, pitagorejski, średniotonowy, dobrze temperowany, równomiernie temperowany.
11. Prospekt i szafa układ i rozmieszczenie organów, prospekt i szafa – kształt i funkcje.
12. Dyspozycja głosów i typy organów wielkość wnętrza a ilość i dobór głosów, przeznaczenie instrumentu.
13. Traktaty i prace teoretyczne Constanzo Antegnati <i>L'arte organica</i> (1608), Michael Praetorius <i>Syntagma musicum</i> (1619), François Dom Bédos de Celles <i>L'art du facteur d'orgues</i> (1766-78), J.G. Töpfer <i>Die Theorie und Praxis des Orgelbaues</i> (1888), Antoni Sapalski <i>Przewodnik dla organistów</i> (1880), George Ashdown Audsley <i>The Art of Organ Building</i> (1905), Winfred Ellerhorst <i>Handbuch der Orgelkunde</i> (1936).
14. Historia organów Cechy organów w XIII-XIV wieku; wiek XV-XVI.
15. Organy barokowe XVII-XVIII wiek Niemcy: wczesnobarokowe, dojrzały barok na północy, późny barok w środkowych Niemczech, organy J.S. Bacha, południowe Niemcy i Austria, Francja, Hiszpania, Włochy.
16. Wiek XIX przemiany w budownictwie organowym; organy niemieckie, francuskie, angielskie.
17. Wiek XX reformacja alzacko-saksońska (A. Schweitzer), wpływ i znaczenie <i>Orgelbewegung</i> .
18. Teraźniejszość historyczne praktyki wykonawcze, ochrona organów zabytkowych, rekonstrukcje, nowe instrumenty, dyspozycje 2-, 3-, 4-man. organów, pozytyw, organy ćwiczebne.

Kod efektu	EFEKTY KSZTAŁCENIA MODUŁU (przedmiotu)	Efekt kształcenia w obszarze
------------	--	------------------------------

			kształcenia
Wiedza (W)	K_W04	posiada wiedzę umożliwiającą docieranie do niezbędnych informacji (książki, nagrania, materiały nutowe, Internet), ich analizowanie i właściwą interpretację	A1A_W03
	K_W08	posiada znajomość stylów muzycznych i związanych z nimi tradycji wykonawczych, szczególnie dotyczących obranej specjalności	A1A_W04
	K_W11	posiada podstawową wiedzę dotyczącą budowy ludzkiego aparatu głosowego oraz wybranych instrumentów – zgodnie z obraną specjalnością i specjalizacją	A1A_W05
Umiejętności (U)	K_U04	posiada znajomość i umiejętność wykonywania reprezentatywnego repertuaru związanego z kierunkiem studiów oraz wybraną specjalnością i specjalizacją	A1A_U02
	K_U05	posiada umiejętność wykorzystywania wiedzy dotyczącej podstawowych kryteriów stylistycznych wykonywanych utworów	A1A_U02 A1A_U03
	K_U18	wykazuje umiejętność brania pod uwagę specyficznych wymagań publiczności i innych okoliczności towarzyszących wykonaniu (jak np. reagowania na rozmaite warunki akustyczne sal)	A1A_U11
Kompetencje społeczne (K)	K_K01	umie gromadzić, analizować i w świadomy sposób interpretować potrzebne informacje	A1A_K01
	K_K10	umie posługiwać się fachową terminologią z zakresu dziedziny muzyki	A1A_K05
	K_K12	jest zdolny do efektywnego wykorzystania wyobraźni, intuicji, twórczej postawy i samodzielnego myślenia w celu rozwiązywania problemów	A1A_K03

Metody kształcenia <i>(niepotrzebne usunąć, Można dopisać inne metody, jeżeli zachodzi taka konieczność)</i>	wykład z praktycznym pokazem przy instrumencie praca z tekstem i dyskusja prezentacje multimedialne oraz nagrań CD i DVD zajęcia w terenie: zwiedzanie wybranych kościołów i instrumentów zajęcia praktyczne z nauki drobnych napraw i strojenia kształcenie zdalne
--	--

Metody weryfikacji efektów kształcenia	Wymagania końcowe – zaliczenie roku, forma oceny	Nr efektu					
	zaliczenie na podstawie obecności		A1A_W03	A1A_U02	A1A_K05		

Forma i warunki zaliczenia przedmiotu	Warunki zaliczenia:	Zaliczenie przedmiotu uwarunkowane jest uczęszczaniem na zajęcia (kontrola obecności).
	Warunki egzaminu:	

NAKLAD PRACY STUDENTA		Ilość godzin:	Punkty ECTS:
Godziny realizowane przy udziale nauczyciela akademickiego		30	1
Ilość godzin samodzielnej pracy studenta			

Literatura podstawowa

J. Chwałek, *Budowa organów*, Warszawa 1971.
M. Drobner, *Instrumentoznawstwo i akustyka*, Kraków 1986.
J. Erdman, *Organy. Poradnik dla użytkowników*, Warszawa br.
J. Gołos, *Organoznawstwo historyczne*, Warszawa 2004.
J. Gołos, *Polskie organy i muzyka organowa*, Warszawa 1972.
S. B. Poradowski, *Akustyka dla muzyków*, Poznań 1965.
C. Sachs, *Historia instrumentów muzycznych*, Kraków 1989.

Literatura uzupełniająca

W. Adlung, *Einführung in den Orgelbau*, Leipzig 1972.
M. Bosch et al., *Lexikon Orgelbau*, Kassel 2007.
The Cambridge Companion to the Organ, ed. by N. Thistlethwaite and G. Webber, Cambridge 2006.
A. Einstein, *Muzyka w epoce romantyzmu*, Kraków 1983.
W. Ellerhorst, *Handbuch der Orgelkunde*, Hilversum 1966.
Z. Engel et al., *Podstawy akustyki obiektów sakralnych*, Kraków-Radom 2007.
J. Erdman, *Polska muzyka organowa epoki romantycznej*, Warszawa 1993.
R. Faber, P. Hartmann, *Handbuch Orgelmusik*, Kassel 2002.
„Folia Organologica. International yearbook of organ and organ music“, Opole 2018-
R. Gajda, *Organy – ich historia, budowa i pielęgnacja*. Reprint – Katowice 2004.
H. Klotz, *Das Buch von der Orgel*, Kassel 1988.
B. Kothes, *Kleine Orgelbaulehre*, bearb. von K. Walter, Leobschütz 1904.
J. Laukvik, *Orgelschule zur historischen Aufführungspraxis, Teil I. Barock und Klassik*, Stuttgart 1996.
J. Laukvik, *Orgelschule zur historischen Aufführungspraxis, Teil II. Romantik*, Stuttgart 2000.
Organy i muzyka organowa, t. I-XV, red. J. Krassowski et al., Gdańsk 1977-2014.
Organy na Śląsku, t. I-VI, red. J. Gembalski, Katowice 1984-2019.
Organy zabytkowe, red. J. Gołos et al., Łódź 1989.
A. Reichling (red.), *MGGprisma, Orgel*, Kassel 2001.
A. Sapalski, *Przewodnik dla organistów*, Kraków 1880. Reprint – Lublin 1980.
E. Smulikowska, *Prospekty organowe w dawnej Polsce*, Wrocław 1989.
Śląskie organy, t. I-V, red. G. Poźniak, P. Tarliński, Opole 2007-2017
P. Williams, *The European Organ*, London 1966.
P. Williams, *A New History of the Organ*, London-Boston 1980.
The New Grove Dictionary, ed. Sadie, Londyn 1980.
Die Musik in Geschichte und Gegenwart, Kassel, 1949-79.
M. Zgliński, *Nowożytny prospekt organowy i jego twórcy*, Warszawa 2012.

Biblioteki wirtualne i zasoby on-line (opcjonalnie)

www.archive.org